

KITÜNTETETTEK AUGUSZTUS 20. ALKALMÁBÓL

H. KOVÁCS ÉVA,

a Magyar Művelődési Intézet
Oktatási Osztályának vezetője,
Népművelésért Díj

H. Kovács Éva: Meglehetősen régen volt az, amikor én a Magyar Művelődési Intézet jogelődjébe, a Népművelési Intézetbe beléptem 1964-ben, mely több szempontból emlékezetes év számomra. Ekkor volt a házasságkötésem és röviddel ezt követően kerültünk a Szalag utcai lakásba. Azóta életem nagy része ezen a környéken bonyolódik: a Corvin tér – Szalag utca, Batthyány tér útvonalon. Azt szoktam mondani, ha valaki elképed rajta, mennyi ideje dolgozom egy helyen: azért maradtam az intézetben, mert itt lakom a szomszédban. Persze van „hagyomány” a hosszas ittlétnek, a Szüleimnek is egyetlen munkahelyük volt egész életükben. Az ELTE magyar-népművelés szakán, már feledik évfolyamos voltam, amikor az akkori Oktatási Csoporthoz kerültem dolgozni. Egy rövid időszaktól eltekintve csak népművelők továbbképzésével, majd képzésével foglalkoztam.

Több szakaszra bontható az ittlétem óta folytatott munka, voltak benne sikeres és kevésbé kellemes időszakok. Ami mindig feltétlenül fontos volt számomra: az emberi kapcsolatok, elsősorban és mindenek előtt a megyei intézményekben népművelő képzéssel és továbbképzéssel foglalkozó kollégákkal. A „díjazásomban” valamennyitük munkájának elismerése benne van. 1980 óta kezdődtek azok a számomra már elfogadható továbbképzések (főleg személyiségfejlesztő, kapcsolatteremtő, népművelői szerepet és pályaképet tisztázó tréningekre gondolok) melyek talán kollégáimban is mélyebb nyomokat hagytak.

1986-ban sikerült megjelentetni a középfokú népművelőképzést realizáló rendeletet, mely minden ma tovább gyűrűző egyéb képzés egyik „ősét” biztosította. Nyilvántartásunk szerint 1893 fő vizsgázott összesen és szerzett bizonyítványt e forma keretében. Igazán jó érzés, hogy részese lehettem ennek a munkának, s annak is, hogy a BMK-ban és intézetünkben a szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola kihelyezett Művelődésszervező tagozatokat működtet. Számítalan kollégám nyújtott ehhez is segítséget.

Szakmánk bekerült az Országos Képzési Jegyzékbe, van teendőnk tehát bőven. Nem csak a főhivatásúak, de az amatőr művészeti és egyéb művelődő közösségek vezetőinek képzése tekintetében is. Akkor még nem említettem a továbbképzéseket, melyeket vissza kellene hozni megújult formában mindennapjainkba.

Szeretném elmondani, milyen öröm volt számomra, hogy Édesanyám születésnap ajándéka mellé odatehettem ezt a díjat. Nem resteltem elérékenyülésemet: kaptam egy jelzést arról, hogy „valamit csináltam”. Hosszabban ez így szól; idézve egy volt hallgatóm záróvizsgára frott szakdolgozatának mottójából: „*Ne félj tőlem, de félt engem, / ne mutasd meg, csak érezem, / hogy ebben az alacsony világban / valamit én is csináltam.*”

HÉRA ÉVA,

A Magyar Művelődési Intézet Népművészeti
Főosztályának vezetője,
Népművelésért Díj

Héra Éva: Én azért érzem szerencsésnek magam, mert a mi területünk elég homogén és van benne folytonosság. Azt hiszem, ez a lényege a dolognak. Nem kell mindig mindent újrakezdeni, hiszen azok, akik a 30-as, 40-es, 50-es, 60-as években csinálták és szervezték ezt a mozgalmat, tehát tevélegesen benne voltak, azok máig is a magukénak érzik és minden művészeti stílusvita ellenére – ami azt hiszem, hogy természetesen –, erősíteni tudják ezt a tevékenységet.

Azt hiszem, az intézeti munkánk is azért sikeres, mert egy olyan osztály vagyunk, ahol az elődöket soha nem tagadták meg, a mai napig is együtt dolgozunk velük. Vásárhelyi Lászlóval is, de az első gárdával is, Poór Annával, Pesovár Ernővel. Mondom, emiatt szerencsés vagyok. Mert ez lendületet ad, hitet és hovatartozást. Ami az embernek nagyon nagy dolog.

Nálunk minden csapatmunka. A közvetlenül egy osztályon dolgozó munkatársak és a terület, pontosabban az együttesek, szakmai szövetségek, intézmények közös vállalkozása. Ahol fontos a szakértelem és fontosak az emberi kapcsolatok, a személyi hitelesség. Tapasztalatom az, hogy ha ezek megvannak, minden megvalósítható. S még a pénz is jobban előteremthető, hiszen közös ügyekről van szó.

A mi osztályunkon a munkánk és a magánéletünk egybe fonódik. Gyerekeink, társaink sokat vannak velünk, de ha nem, egy-egy vidéki munka alatt a kolleaga-barát bármikor kész arra, hogy eteti, őrzi a gyereket, vagy éppen intézi a dolgokat.

Örülök, hogy kiváló kollégákkal, barátokkal együtt kaptam ezt a kitüntetést. Sokakkal évek óta dolgozom együtt és nagyon jó társak a munkában. Ezek Born Miklós, Kaposi Edit, Simay Zsuzsa, Szabadi Mihály, Kecskés János, Skrabut Éva, Zelenák Kati, több most nem jut eszembe. Örültünk egymásnak.

És annak is örültem, hogy nagyon sok telefont, levelet, gratulációt kaptam a kitüntetés után. Rengetegen felhívtak és nem protokolláris hívások voltak. Például felhívtak a régi Kassákos gyerekek is, akik 25 évvel ezelőtt voltak klubtagok, s akikkel tíz-tizenöt éve nem találkoztam. És vidéki kollégák nagyon sokan. Ez nekem fontos volt. Szerencsésnek érzem magam.

SZÉKI PATKA LÁSZLÓ

Irodalom és/vagy közművelődés...

Nagyon az elevenemre tapintott a minap Mátyus Aliz telefonon elhangzott kérése: ugyan írnam már le, mit is gondolok arról, hogy 1996 augusztus 20-a alkalmából a Népművelésért kitüntetésben részesített a művelődési és közoktatási miniszter. Lévéen magam is literátor, poéta-féle és közművelődési – tavaly immár negyedszázada gyakorlatos – szakmunkás, hogyan vélekedek az irodalomról, közművelődésről.

Történt mindez nem sokkal azután, hogy negyedszer járhattam Amorgoszon, azon a görög szigeten, ami (inkább aki!)

szintén közel huszonöt éve életem alig titkolt szerelme, nélkülözhetetlen (bűntelenül-bűnösen tettes) társa...

A legutóbb (1993-ban) *Vers – köröztetés vérdíjjal* címmel megjelent könyvem tetemes része e szigettől fogantatott versekből áll –, idén is írtam az ott töltött három hét során majdnem egy teljes kötetre valót.

Amikor írtam őket, már tudtam, hogy a felterjesztők, Borbáth Erika és dr. Zongor Gábor, a Veszprém Megyei Közgűűlés elnöke kezdeményezése sikerrel járt, ám önkéntes „elszigeteltségem” megakadályoz az ünnepélyes átadáson való részvételben. Bevallom, hogy természetes emberi hiúságomnál erősebb volt bennem az az érzés, hogy jobb is ez a távollét, mert soha igazán nem szerettem a ceremóniákat, már akkor sem, amikor még jómagam nem kellett, hogy ilyenek szervezésében tevőlegesen részt vegyek. A másik, ennél jóval nyomósabb, korántsem formai ok közelebb vezet Aliz lényegre tapintó kérdéséhez: néhány éves színházban töltött dramaturgiai, s azt megelőzően, még jóval ifjabban a magyar néphadsereg kötelékében lehúzott két éves sorkatonai szolgálat kivételével mindmáig hivatalnokként voltam szolgálatosa a közművelődésnek, s eközben irodalmi szerepléseim mindkét oldalon nem egyszer sanda, vagy legalábbis furcsálkodó fogadtatásra találtak. Mit keres egy költőként is meglehetősen furcsa szerzet a hivatalnokok fölkent szerzetesrendjében – s fordítva: minek akar az amúgy is zsúfolt parnasszusi magaslatokra törni egy hivatali kulturális csepűűrágó?

A kérdéses és időnként alig leplezetten abszurdnak éreztetett – valóban abszurd – furcsa létállapot korántsem ismeretlen az irodalom és a művészetek múltjában no meg jelenében (nevekkel nem akarok példázódni, mivel bárki azt hihetné, hogy a főlemlegetettek mellé képzelem magamat), ám ettől nem válik feloldhatóvá eme keserves létállapot. Vagyis ha mindkét szerepnek a magad szabta, lehető legmagasabb mérce szerint akarsz megfelelni, előbb-utóbb önmagaddal és másokkal is szembe kerülés. Még hozzá a létezés két különböző síkján. Az egyik sík („ama homokos, szomorú, vizes”...) többnyire érzéki indíttatású, mégha nagyfokú tudatosságot is igényel. A másik, a közművelődés-szervezői, hivatalnoki sem mentes az érzelmi-érzéki elemektől, de iszonyúan nehéz olyan intézkedések közé csempészni, amelyek látszólag a szintiszta racionalitás, a „lírai logikát” a bürokrácia észjárásával elutasító reflexek szerint kívánják igazolni helyességüket, rideg törvényességüket, miközben rigorózusságuk másfajta törvényteleniségek szolgálóleányává alacsonyíthatja végrehajtóikat...

Attól tartok, hogy mindez csak afféle poeta-hivatalnoki nyavalygásnak tűnhet ahhoz képest, hogy a „rendszerváltozástól” függetlenül féktelen módon tovább működő, világot legyűrni akaró civilizáció már rég abba az állapotba juttatott bennünket, amelyben változatlanul úgy teszünk, mintha még működne ez az általunk kreált világ, holott nem. Tudom, hogy ez túlon túl divatos szegényedett kitétel, megítélés, s nem vigasz az éhenhalóknak, a hajléktalanoknak, a szűlőföldjükről elűldözöttek seregének, de épp az a tragikusan abszurd, hogy ők a legfőbb bizonyítékai ennek a megállapításnak. Ebben a létállapotban az a legelfogadottabb, aki nem kérdőjelezi meg (legfeljebb finomítgatja) a dolgok állásáról szóló hazugságokat, hanem azokból technikai, technológiai, ideológiai-politikai álligazságokat gyárt, gyatra, ám kegyetlenül működőképes csapdákat állítván mindazoknak, akik a világot nem uralni, birtokolni, kiűresíteni akarják, hanem beteljesíteni a jó pásztor szándékát, hitvallását: Tereld-terelgesd mindazt, ami tán majd neked is jó lesz, de ne tarold le, máskülönben mulandó dolgaink uralkodnak minden létező cselekedetünk eredendő okát

és végső értelmét, az önmagunkhoz való eljutást mások által... Ha ezt ki-ki hajlandó a maga módján végiggondolni, el is érkezik a kérdés megválaszolásáig, hogy hol és hogyan találkozhat az irodalom és a közművelődés. Csak ezzel és így tudom megköszönni mindazoknak ezt a kitűntetést, akikhez a most leírt rögeszmémmel együtt is mindeddig társul szegődhettem.

Veszprém, 1996. szeptember 15.

H. Kovács Éva sorozat-szerkesztésében az Oktatási Osztály kiadványai

- VITÁNYI IVÁN – FÖLDIÁK ANDRÁS: A kulturális intézmények rendszere, a művelődési otthonok és művelődési közösségek. Bp. NPI, 1980. (Közművelődési ismeretek 1.)
- NOVÁK JÓZSEF: Nevelési alapismeretek. Bp., NPI, 1980. (Közművelődési ismeretek 2.)
- KORMOS SÁNDOR: A művelődés intézményei és szervezetei. Bp., NPI, 1980. (Közművelődési ismeretek 3.)
- Az életmódról: Válogatás a középfokú tanfolyamok „Közművelődési ismeretek” c. tárgyhoz. (Vál. Földiák András, H. Kovács Éva) Bp., NPI, 1982. (Közművelődési ismeretek 4.)
- Cikkgyűjtemény fotószakkörvezetők képzéséhez. Vál. és szerk. Győri Lajos. Bp., NPI, 1982. (Közművelődési ismeretek 5.)
- TAUSZ KATALIN: A magyar településhálózat társadalomrajza. Bp., NPI, 1982. (Közművelődési ismeretek 6.)
- Fél évszázad két évtizede: 1930-1950: Művelődéstörténeti szemelvénygyűjtemény (Vál. és szerk. Szigeti Tóth János) Bp., Múzsák (Közművelődési ismeretek 7.)
- Szemelvények a gyermeklélektan tárgyköréből. (Szerk. Valkó Éva) Bp., Múzsák, 1985. (Közművelődési ismeretek 8.)
- GELENCSÉR KATALIN, B: Művelődéstörténet: Válogatott szövegek. Bp., MMI-Mikszáth Kiadó, 1994. (Kultúra-tudás-társadalom)
- TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Nevelés és társadalom. Bp., MMI-Mikszáth Kiadó, 1994. (Kultúra-tudás-társadalom)
- HELESZTA SÁNDOR: Művelődésszociológiai szöveggyűjtemény. Bp., MMI-Mikszáth Kiadó, 1995. (Kultúra-tudás-társadalom)
- FÖLDIÁK ANDRÁS: A kultúra kis krónikája. Bp., MMI-Mikszáth K., 1995. (Tudás-kultúra-társadalom)
- NÉMETH JÁNOS ISTVÁN: A kultúra üzenete 1.0. Bp.-MMI-Mikszáth K., 1996. (Tudás-kultúra-társadalom)